

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kynnys ry vastustaa esitettyä yhdenvertaisuuslain muutosta. Kynnys yhtyy mm. Lastensuojelun keskusliiton, Mannerheimin lastensuojeluliiton ja Kuurojen liiton näkemyksiin sekä nostettuihin erittäin aiheellisiin huoliin koskien lasten oikeuksien toteutumisen heikkenemistä, mikäli ehdotettu muutos hyväksytään. Esityksessä ei ole esitetty sellaista päällekkäisyyttä varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuuteen liittyvissä tehtävissä, että muutos olisi sitä kautta perusteltu. Muutosehdotuksen perustelut eivät siis ole kestäviä ja toteutuessaan ehdotus heikentäisi erityisesti yksityisten palveluntuottajien toiminnan yhdenvertaisuuden edistämistä, mutta myös kunnallisten yksiköiden yhdenvertaisuuden edistämiseen se toisi merkittäviä heikennyksiä.

Mikäli varhaiskasvatuksen järjestäjät ja palveluntuottajat tekisivät vain kaikkia niiden yksiköitä koskevia yhteisiä yhdenvertaisuussuunnitelmia, on selvää, että yhdenvertaisuuden edistämiseksi tarvittavat konkreettiset toimenpiteet jäisivät vähäisemmälle huomiolle kuin tehtäessä toimipaikkakohtaisia suunnitelmia. Lasten ja huoltajien kuuleminen ja osallisuus jäisi todennäköisesti näennäiseksi. Varsinkin suurten toimijoiden kohdalla yhteisessä yhdenvertaisuussuunnitelmassa ei kyetä huomioimaan yksittäisten toimipaikkojen erilaisia tarpeita ja olosuhteita, kuten esteettömyyttä. Esityksessä ollaan luopumassa velvoitteesta tehdä suunnitelmat yhteistyössä henkilökunnan kanssa ja lapsia sekä huoltajia osallistaen. Henkilökunnan osallistuminen ja lasten ja huoltajien osallistaminen perheiden tilanteet huomioiden on kuitenkin olennaista yhdenvertaisuuden edistämässä. Se, että yksiköissä tehdään yhdenvertaisuussuunnitelmat sitouttaa myös olennaisesti toimijoita yhdenvertaisuusajatteluun ja samalla yhdenvertaisuuden edistämiseen jo arjen tasolla – eli kyseessä ei ole turha normi.

Esityksessä ei ole riittävästi arvioitu vaikutuksia lapsiin eikä vammaisvaikutusten arviointia ole tehty lainkaan, vaikka YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista mainitaankin yleisluontoisesti. Vaikuttaa vahvasti siltä, että esitystä on ohjannut yksioikoinen ajattelu normienpurusta säästökeinona ja yhdenvertaisuuden merkitykseen yhteiskunnassa on suhtauduttu

kevyesti. Esityksessä tunnustetaan, että yhdenvertaisuuden edistämistyö voi jäädä muutoksen myötä liian yleiselle tasolle, jolloin muutoksella olisi kielteisiä vaikutuksia erityisesti syrjinnän vaarassa oleviin lapsiin ja heidän perheisiinsä. Kynnysen näkemyksen mukaan kielteisten vaikutusten syntyminen olisikin todennäköinen seuraus muutoksesta.

On kyseenalaista lainsäädäntötyötä kumota vasta tehdyt veloitteet ennen kuin niihin asetettu siirtymäaika on edes päättynyt. Esitys on myös ristiriidassa hallitusohjelmassa esitetyn kirjauksen kanssa, jonka mukaan hallitus työskentelee määrätietoisesti yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi yhteiskunnassa. Lisäksi esitys on ristiriidassa hallituksen rasminvastaisen toimenpideohjelmaluonnoksen kanssa.

Kynnys ry katsoo, että muutosehdotuksen kautta tavoiteltavat säästöt ovat korkeintaan marginaalisia. Ne eivät ole suhteessa siihen menetettävään positiiviseen oikeusvaikutukseen, joka saavutettiin edellisen uudistuksen yhteydessä. Toisaalta lisäkustannuksia tulisi epäsuorasti mm. syrjintäepäilyistä ja niiden selvittämisestä, korjaustoimenpiteistä sekä yhdenvertaisuusvaltuutetun työmäärän ja oikeussuojakeinojen käytön lisääntymisestä. Muutos ei poista varhaiskasvatuksen resurssipulaa eikä lisää pätevää henkilöstöä. Erikoista on, että toimipaikkakohtaisen tasa-arvosuunnitelman tekeminen varhaiskasvatuksessa säilyisi. Tämä ristiriita esityksessä tunnustetaan, mutta valintaa ei perustella.

Välimaa Mikael
Kynnys ry